

למה עדיף שהילד שלכם יקבל 80 במבחן ולא 100

הצטיינות של הילד בלימודים היא בסך הכל עדות לקונפורמיזם קיצוני

אלון עידן 01.12.2016 06:00

ועכשיו יש גם את ה-Smart School. מערכת טכנולוגית שמאפשרת להורים ולמורים להסתכרן באופן מושלם. אפליקציה שלא מחסירה דבר: מתי הילד איחר, מתי הפריע בשיעור, איזה ציון קיבל במבחן. הכל מתעדכן על בסיס יומי, אין צורך לחכות. כן, כעת זה רשמי: הילד איבד את מקומו בשרשרת המיתולוגית הורה-ילד-מורה. לא צריך אותו יותר. בטח לא את שירותי התיווך שלו, שנמצאו לא אמינים. הוא עשה מספיק נזקים. כעת זמנה של המכונה נטולת הפניות. הילד יחזור להיות רק תלמיד. תלמיד שיודע שהוא תחת מעקב תמידי של האח הגדול.

...

הוויתור על הילד כמתווך מתאים מאוד לתקופה הנוכחית, שמבקשת להיות סטרילית ולהתנקות מסממנים אנושיים שנתפסים כנחותים. בוויתור הזה למעשה נקבע שהחברה מעדיפה ציונים יותר טובים על חשבון מניפולציות יותר טובות. כלומר, יותר חומר חיצוני סטרילי שייוחדר אל תוך התודעה של הילד (חשבון, עברית, אנגלית) ופחות חומר פנימי, עצמאי, ספונטני, שיתפתח אצלו באופן לא מבוקר. בפשטות: החברה מעדיפה שהילד יבין יותר טוב למה במשולש ישר זווית הניצבים הם גם הגובה; ופחות שיתעסק בשאלה איך מספרים לאמא שהמורה תפסה אותו על אי הכנת שיעורי בית, בלי שתימנע ממנו צפייה בטלוויזיה בשבוע הקרוב.

הוויתור על הילד כמניפולטור קשור באופן ישיר גם לדורסנות הטהרנית שמאפיינת את החברה. כל מי שמפריע לבעלי הכוח — במקרה זה ההורים והמורים — מושלך הצדה ונדרס על ידי תוכנה חדשה שמפותחת על ידי החברה החכמים מההיי-טק, שעסוקים בעיקר בשאלה איך יעשו אקזיט וירכשו אי. השם Smart School מתאים: החוכמה מועברת מהילד אל האפליקציה, מהאדם אל התוכנה. כי בטכנולוגיה אנחנו יכולים לשלוט, ואילו במוח האנושי תמיד יש סכנה. הדורסנות עד כדי כך טוטלית, שכעת אפילו הילד הופך לקורבן: הכישורים הווירטואוזיים שהוא מפתח, כחלק מהצורך שלו לתווך בין האינטרס האישי שלו (הנאה) לאינטרס של הממסד (הצטיינות), נמכרים על ידי עוד "בית תוכנה אשר שם דגש על מצוינות, עדכניות טכנולוגית ומתן שירות מהימן".

...

כדאי להתעכב לרגע על הלהיט הפדגוגי "דגש על מצוינות". הסגידה למצוינות הפכה למעין טוטם: כל מה שאינו מצוין מוכרז כפגום. זה גם הרקע ליחסי הציבור הנווראיים שמהם סובלות למשל הבינוניות והשטחיות, אף על פי שגם להן יש מעלות רבות. בינוניות, למשל, מאפשרת לך להיות בינוני בהרבה דברים במקביל במקום להיות מצוין בדבר אחד. היא משאירה לך חופש לעצמך, משום שהיא תופסת פחות זמן. בינוניות מפחיתה את סכנת ההיטמעות וההיעלמות של "האני", משום שהיא אינה כופה טוטליות.

גם לשטחיות יתרונות רבים. אדם שטחי מסוגל לכסות שטחי חיים רבים יותר ומגוונים יותר, ולא להיתקע בתוך מטר מרובע שלתוכו הוא נשאב. שטחיות בריאה נותנת פרופורציות טובות יותר בנוגע למה שחשוב ומה לא, כי ככל שניתן לראות שטח יותר גדול, כך ניתן להשוות משקלים ומרחקים בצורה טובה יותר.

הבעיה האמיתית עם בינוניות ושטחיות קשורה לכך שהן חותרות תחת האינטרסים של הממסד. מדינות מעוניינות באזרחים מצטיינים שיפתחו עבורן טיילי שיטת ותרופות נגד מוות; גופי ענק מעוניינים בעובדים מצטיינים שישקיעו את כל האנרגיה שלהם בפיתוחים מסחריים רווחיים. אבל גם המדינה וגם החברה המסחרית מתייחסות לאדם כאל בורג שבעזרתו המכונה תהיה חזקה יותר, משוכללת יותר, עשירה יותר. הן אדישות לגמרי לאנושיות שבו: לעובדה שאולי הוא סתם רוצה לטייל ברחוב, לשבת על ספסל, לרחף בדמיונות או לתפוס גלים בים. אין להן זמן בשביל הבלים שכאלו, הרי צריך לעמוד ביעדים, לייעל תהליכים, לפתח שווקים חדשים. הן חייבות אזרח/עובד מכוון מטרה, משקיע, "מחויב לערכי המותג".

...

כך שאולי צריך לעקוף לרגע את ה-Smart School ולפנות בכלל אליכם, ילדים מסכנים, רגע לפני שהחומרים הרעילים יטשטשו לגמרי את מוחכם ותהפכו למצטיינים מדי. עליכם לדעת את האמת: לעתים בינוניות ושטחיות עדיפות על הצטיינות; לפעמים 80 עדיף על 100. אל תשכחו: הציון הוא בעצם אחוז החומר שאדם מוכן להפנים לתוכו. 100, למשל, הוא מדד לאדם שמשוגל להפנים חומר חיצוני באופן מוחלט; אדם שיכול למעוך ולבטל דחפים ומאפיינים פרטיים, שסיפוק שלהם עלול היה לעמוד בסתירה לדרישות החברה. לעומתו, מי שמקבל באופן קבוע ציונים נמוכים מאוד (בניח 40 ומטה), בעצם דוחה מעל עצמו בעקשנות את האינדוקטרינציה החיצונית. הדחפים והמאפיינים הפרטיים שלו חזקים מדי ולא מאפשרים לו למעוך אותם בלי שזה יהיה כרוך בסבל גדול מדי.

בינוניות בריאה עשויה להיות פתרון: אנשי ה-80 (פלוס מינוס) גם מקבלים מהחברה יחס סביר וגם שומרים על חלקים חשובים מעצמותם; גם לא נחשדים כמי שעלולים לחבל בפרויקטים לאומיים/מסחריים וגם עשויים להישאר מחוברים לאיזשהו "אני" ראשוני וייחודי, שעלול היה להימחק תחת מכבשי המכונה הגדולה.

שרי חינוך, מנכ"לים, הורים, מורים — כל אלה כמובן יגנו את הבינוניות והשטחיות וידרשו הצטיינות ומקצוענות. הם הרי חלק מהאינדוקטרינציה הממסדית (ככה זה כש"נהיים גדולים"). אבל אתם אל תקנו את התעמולה: תשאירו מקום גם לעצמכם, תכבדו את הבינוניות שלכם, את השטחיות שלכם. תביטו ל-Smart School בעיניים ותזכירו לו: בניגוד אלינו, אותך תמיד אפשר לכבות.